

34933
61L-59

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 76791929/610/ **133**
Konu : Yazılı soru önergesi (7/34933)

09-04-2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 11.12.2013 tarih ve 154203 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde yer alan Çanakkale Milletvekili Sayın Ali SARIBAŞ tarafından verilen 7/34933 esas numaralı yazılı soru önergesine verilen cevap ekte sunulmaktadır.
Gereğini arz ederim.

Faruk ÇELİK
Bakan

Ek: Cevap (2 sayfa)

**ÇANAKKALE MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİ SARIBAŞ'IN 7/34933 ESAS NUMARALI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

Asgari ücret, brüt olarak tespit edilmekte ve kanuni kesintiler (SGK primi, gelir vergisi, damga vergisi, işsizlik sigortası fonu) yapıldıktan sonra kalan miktar işçiye ödenmektedir.

TÜİK tarafından hazırlanan hanehalkı işgücü anketi sonuçlarına göre 2013 yılı Kasım ayı itibarıyla kayıt dışı istihdam oranı % 35,08 olup, bu oran yaklaşık olarak 8 milyon 900 bin kişiye tekabül etmektedir. Kadınlar arasında kayıt dışı istihdam oranı % 50,42 iken, erkekler arasında % 28,62'dir.

Kayıt dışı olarak çalışan bu kişilerin hangi prime esas kazanç düzeyinden çalıştıkları veya ay içerisinde kaç gün çalıştıkları gibi bilgiler bulunmadığından, prim kaybının boyutlarının net bir şekilde ifade edilmesi imkansızdır.

Ülkemizde kayıt dışılığın en yoğun görüldüğü sektör tarım sektörüdür. Yine TÜİK verilerine göre 2013 yılı Kasım ayı itibarıyla kayıt dışı istihdam oranı tarım sektöründe % 82,21, sanayi sektöründe % 24,27, hizmet sektöründe ise % 19,87 olarak gerçekleşmiştir. Gerek TÜİK verilerinde gerekse kurum tarafından yapılan çalışmalarda kamu sektöründe kayıt dışılığa ilişkin herhangi bir bulgu elde edilmemiştir.

Diğer taraftan kayıt dışı istihdamın son yıllardaki seyrine bakıldığında, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yapılan çalışmaların da etkisiyle, önemli bir düşüş seyrinin olduğu açıkça görülebilmektedir. Öyle ki 2002 yılında % 52,14 olan kayıt dışı istihdam oranı, günümüze kadar yaklaşık 15 puanlık bir azalış göstermiştir.

Kayıt dışı istihdam ülkemiz çalışma hayatının en önemli sorunları arasında yer almaktadır. Ülkemiz sosyal güvenlik sisteminin daha adil ve kapsayıcı bir şekilde norm ve standart birliğinin sağlanarak yeniden düzenlenmesi için 2006 yılında 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu yasalaşmış ve 2008 yılı Ekim ayı itibarıyla da yürürlüğe girmiştir. 5510 sayılı Kanunla birlikte, ülkemizde ikamet eden her bireyin sosyal güvencesinin sağlanması için, kurumca önemli çalışmalar yapılmaktadır. Bu kapsamda kurum olarak kayıt dışı istihdamla mücadele stratejisi;

- Sosyal güvenlik bilinci ve kültürü oluşturulması,
- Kurumlar arası bilgi ve veri paylaşımı suretiyle çapraz denetim yapılması,
- Denetim sisteminin etkinleştirilmesi ve risk odaklı denetim modeline geçiş,
- İstihdam üzerindeki maliyetlerin yeniden değerlendirilmesi,
- Sosyal güvenlik hizmetlerinin kalitesinin artırılması,

olarak belirlenerek, 2008 yılından itibaren gerekli her türlü çalışma ivedilikle yapılmaktadır.

Ayrıca kayıt dışı istihdamla mücadele kapsamında ILO, AB, OECD, İSSA gibi uluslararası kuruluşlarla da gerekli işbirlikleri yapılmaktadır. Bu kapsamda konuyla ilgili bazı ülkelerdeki iyi uygulama örneklerini incelenerek, gerekli çalışmalar da yapılmıştır.

Ülkemizde kayıtlı istihdamın artırılması amacıyla işverenlere yönelik çok sayıda teşvik uygulanmaktadır. Bu çerçevede öncelikle 5510 sayılı Kanunla birlikte, kayıt dışı işçi çalıştırmayan ve primlerini düzenli ödeyen tüm işverenlere yönelik 5 puanlık prim indirimi sağlanmıştır. Bunun yanında gerek bölgesel, sektörel veya mesleki; gerekse kadınlar, gençler, engelliler gibi özel gruplara sosyal güvenlik prim teşviki uygulanmaktadır. Bu teşvikler kapsamında işveren prim hissesinin belirli bir kısmı veya tamamı, hatta bazılarında sigortalı prim hissesi bile Hazine veya ilgili diğer kamu kurumlarının bütçesinden karşılanmaktadır.

Bilindiği üzere, 61'inci Hükümet Programında kayıt dışılıkla mücadeleye kararlılıkla devam edileceği ve mücadele için yeni bir eylem planının yürürlüğe koyulacağı ifade edilmiş, Dokuzuncu Kalkınma Planında, güçlü bir toplumsal ve siyasal irade ile toplumun tüm kesimlerinin katıldığı kapsamlı bir mücadele stratejisi oluşturularak kayıt dışılıkla mücadele

başlatılacağı belirtilmiş, ayrıca 2012-2014 dönemi Orta Vadeli Programında ekonomide rekabet gücünün artırılması, haksız rekabetin önlenmesi ve kamu finansmanına katkıda bulunması hedefleri doğrultusunda, ekonomide kayıt dışılığın azaltılmasının temel amaç olduğu hususuna yer verilmiştir.

Bu çerçevede, 2011 yılı Programının 31 No'lu tedbiri uyarınca 2008-2010 döneminde uygulanan Eylem Planı güncellenerek "Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı (2011-2013)" hazırlanmış ve 21.12.2011 tarihli ve 28149 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2011/21 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile yürürlüğe girmiştir.

Ayrıca 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununda düzenlenen asgari geçim indirimi 2008 yılı başından itibaren yürürlüğe girmiş olup, bu uygulama ile asgari ücret ile bağlantı kurularak mükellefin kendisi, çalışmayan eşi ile bakmakla yükümlü bulunulan çocukları için standart bir indirim getirilmiştir. Bu uygulama sonucunda asgari ücretin yansından başlamak üzere ücretlerin önemli bir kısmı, bazı durumlarda ise tamamı vergi dışında tutulmuştur. Böylece eşi çalışmayan ve dört çocuklu bir çalışan için asgari ücretin tamamı vergi dışında bırakılmış ve asgari geçim indirimi uygulaması ile birlikte ücretlilerin gelirlerinde reel olarak artış sağlanmıştır.

Diğer taraftan Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Başbakanlık tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilen Gelir Vergisi Kanun Tasarısında ise eşi çalışmayan ve üç çocuklu bir çalışan için asgari ücretin tamamının vergi dışı bırakılmasına yönelik düzenlemeye yer verilmiştir.